

Nekatero aktualne teme v svetu in pri nas na področju prepovedanih drog

Jože Hren

Ljubljana, NFL, 25. 2. 2016

Vsebina

- **Zgodovinska analiza omejevanja dostopnosti drog - Konvencije OZN**
- **Konoplja**
 - **ZDA, LA, EU, preostanek sveta: deregulacija konoplje / status quo / v katero smer gre razvoj?**
- **Nove psihoaktivne snovi**
- **Razprava**

Regulacija drog: mednarodno pravno in politično sodelovanje na področju drog

- Trgovina z opijem postajala predmet čedalje ostrejših kritik – opijski vojni;
- Začetki segajo v leto 1909 – konferenca v Šanghaju;
- Konkretni rezultat omenjene konference je bil podpis posebne konvencije v Haagu leta 1912. V tem dokumentu so se države podpisnice zavezale:
 - da bodo proizvodnjo, trgovino in uporabo drog omejile zgolj na medicinsko področje;
 - da bodo okrepile medsebojno sodelovanje s ciljem omejevanja porabe različnih drog;
 - da bodo onemogočile trgovanje z opijem;
 - da bodo posedovanje drog pričele kaznovati;
 - da bodo preprečile prodajo drog nepooblaščenim osebam.

Regulacija drog : nadaljevanje omejevanja dostopnosti

- Konoplja postane regulirana rastlina leta 1925 s sprejetjem (druge) mednarodne (opijske) konvencije na predlog egiptovske delegacije;
- Francija in Italija sta (neuspešno) predlagali njeno vključitev med nadzorovane snovi že na prvi konferenci v Haagu, kjer se je leta 1912 sprejela prva konvencija;
- Prepoved konoplje na podlagi Konvencije iz leta 1925 zajema vse: gojenje, izvoz, posest, notranji nadzor, kazni za kršilce teh določil;
- V zadnjih letih je v literaturi prevladujoče spoznanje, da naj bi predstavniki sodelujočih držav pri sprejemanju Konvencije iz leta 1925 imeli premalo časa in premalo celovitih informacij za kritično preučitev gradiva;
- Konvencija združenih narodov o opojnih drogah (1961) je imela ključno vlogo pri ustvarjanju veljavnega mednarodnega nadzornega sistema. Poleg opija in koke, je konoplja definirana kot ena od bolj nevarnih drog. Konoplja, hašiš in ekstrakti ali tinkture konoplje so bili razvrščeni v prvo skupino prepovedanih snovi v omenjeni konvenciji – **znanstveni in učni nameni**.

Konvencije OZN

- Konvencija združenih narodov o opojnih drogah, iz leta 1961 (Uradni list SFRJ št. 2/64);
- Konvencija združenih narodov o psihotropnih substancah, iz leta 1971 (Uradni list SFRJ št. 40/73);
- Konvencija združenih narodov zoper nezakonit promet mamil in psihotropnih snovi, iz leta 1988 (Uradni list SFRJ št. 14/90).

Naslednje države niso podpisnice enotne konvencije: Cookovi otoki, Ekvatorialna Gvineja, Kiribati, Nauru, Samoa, Vzhodni Timor, Tuvalu in Vanuatu.

Protokola iz leta 1972 k tej konvenciji nista podpisali Afganistan in Čad.

Konvencije iz leta 1971 niso podpisale: Cookovi otoki, Ekvatorialna Gvineja, Haiti, Kiribati, Liberija, Nauru, Samoa, Solomonovi otoki, Vzhodni Timor, Tuvalu in Vanuatu.

Zadnje konvencije iz leta 1988 niso podpisale: Ekvatorialna Gvineja, Sveti sedež, Kiribati, Maršalovi otoki, Nauru, Palau, Papua nova Gvineja, Solomonovi otoki, Somalija, Vzhodni Timor in Tuvalu (Reprort INCB, 2010: 122)

Konvencija združenih narodov zoper nezakonit promet mamil in psihotropnih snovi, iz leta 1988

to this end.

Article 14

MEASURES TO ERADICATE ILLICIT CULTIVATION OF NARCOTIC PLANTS AND TO ELIMINATE ILLICIT DEMAND FOR NARCOTIC DRUGS AND PSYCHOTROPIC SUBSTANCES

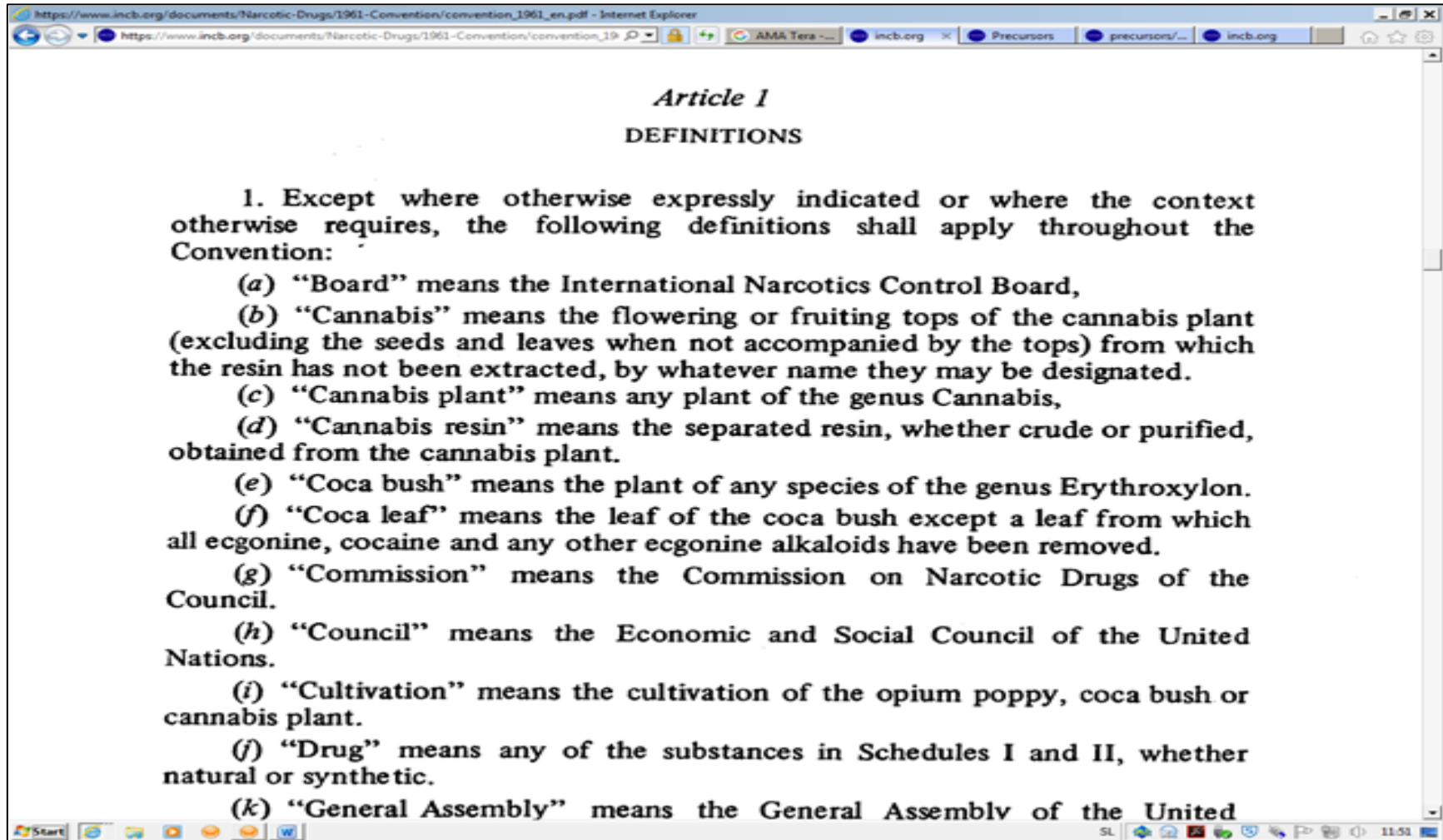
1. Any measures taken pursuant to this Convention by Parties shall not be less stringent than the provisions applicable to the eradication of illicit cultivation of plants containing narcotic and psychotropic substances and to the elimination of illicit demand for narcotic drugs and psychotropic substances under the provisions of the 1961 Convention, the 1961 Convention as amended and the 1971 Convention.

2. Each Party shall take appropriate measures to prevent illicit cultivation of and to eradicate plants containing narcotic or psychotropic substances, such as opium poppy, coca bush and cannabis plants, cultivated illicitly in its territory. The measures adopted shall respect fundamental human rights and shall take due account of traditional licit uses, where there is historic evidence of such use, as well as the protection of the environment.

3. (a) The Parties may co-operate to increase the effectiveness of eradication efforts. Such co-operation may, *inter alia*, include support, when appropriate, for integrated rural development leading to economically viable alternatives to illicit cultivation. Factors such as access to markets, the availability of resources and prevailing socio-economic conditions should be taken into account before such rural development programmes are implemented. The Parties may agree on any other appropriate measures of co-operation.

27

Konvencija združenih narodov zoper narkotične droge, iz leta 1961

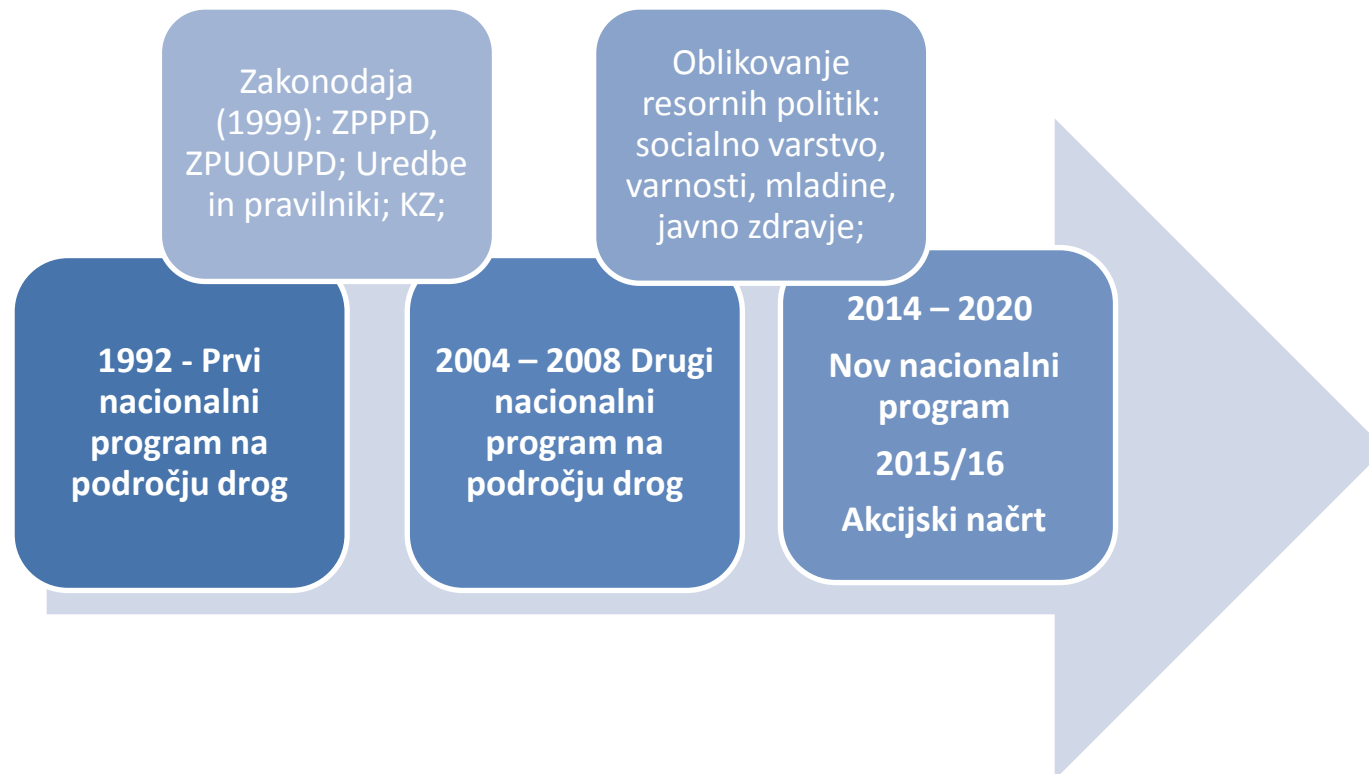
The image is a screenshot of an Internet Explorer browser window. The address bar shows the URL: https://www.incb.org/documents/Narcotic-Drugs/1961-Convention/convention_1961_en.pdf. The browser has several tabs open, including 'AMA Tera...', 'incb.org', 'Precursors', and 'precursors/...'. The main content area displays the text of Article 1 of the 1961 Convention on Narcotic Drugs. The text is centered and reads: 'Article 1 DEFINITIONS'. Below this, it states: '1. Except where otherwise expressly indicated or where the context otherwise requires, the following definitions shall apply throughout the Convention:'. This is followed by a list of definitions labeled (a) through (k). The definitions are: (a) 'Board' means the International Narcotics Control Board; (b) 'Cannabis' means the flowering or fruiting tops of the cannabis plant (excluding the seeds and leaves when not accompanied by the tops) from which the resin has not been extracted, by whatever name they may be designated; (c) 'Cannabis plant' means any plant of the genus Cannabis; (d) 'Cannabis resin' means the separated resin, whether crude or purified, obtained from the cannabis plant; (e) 'Coca bush' means the plant of any species of the genus Erythroxylon; (f) 'Coca leaf' means the leaf of the coca bush except a leaf from which all ecgonine, cocaine and any other ecgonine alkaloids have been removed; (g) 'Commission' means the Commission on Narcotic Drugs of the Council; (h) 'Council' means the Economic and Social Council of the United Nations; (i) 'Cultivation' means the cultivation of the opium poppy, coca bush or cannabis plant; (j) 'Drug' means any of the substances in Schedules I and II, whether natural or synthetic; (k) 'General Assembly' means the General Assembly of the United

Zakonodaja in politika EU na področju drog

- Lizbonska pogodba (C 306) – začela veljati 01. 12. 2009;
- Uredbe Sveta o prekurzorjih;
- Strategija EU na področju drog;
- Akcijski načrt EU na področju drog:
- **V RS:** ZPPPD, ZPUPD, URPD, Pravilnik o gojenju konoplje in maka v industrijske namene.

Izvajanje politike na področju drog v Sloveniji

- Štiriindvajset let politike na področju drog v samostojni državi;
- Od takrat se je formiral pravni in institucionalni okvir za delo na tem področju v državi;

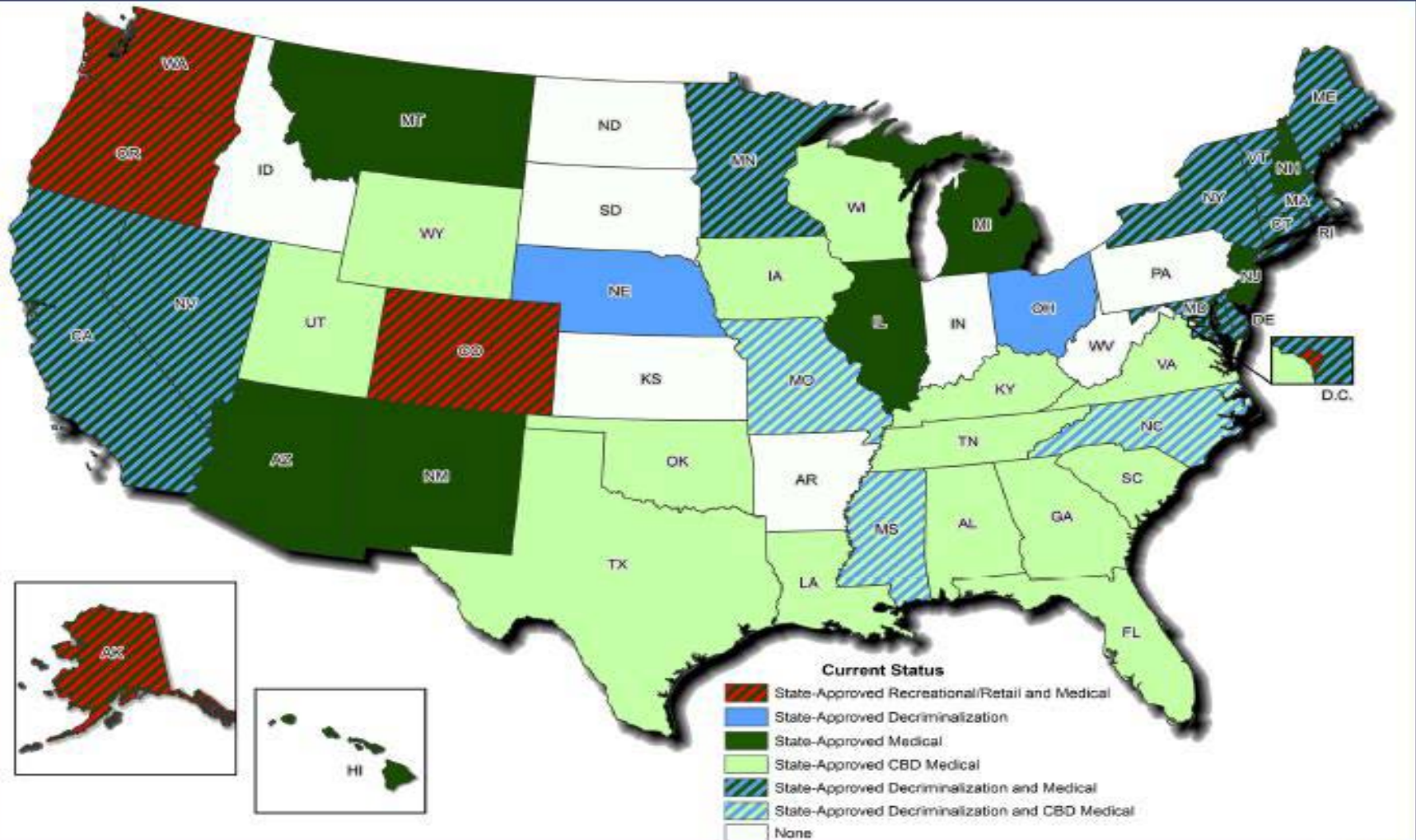

Nekateri trendi in zaznave v svetu in pri nas

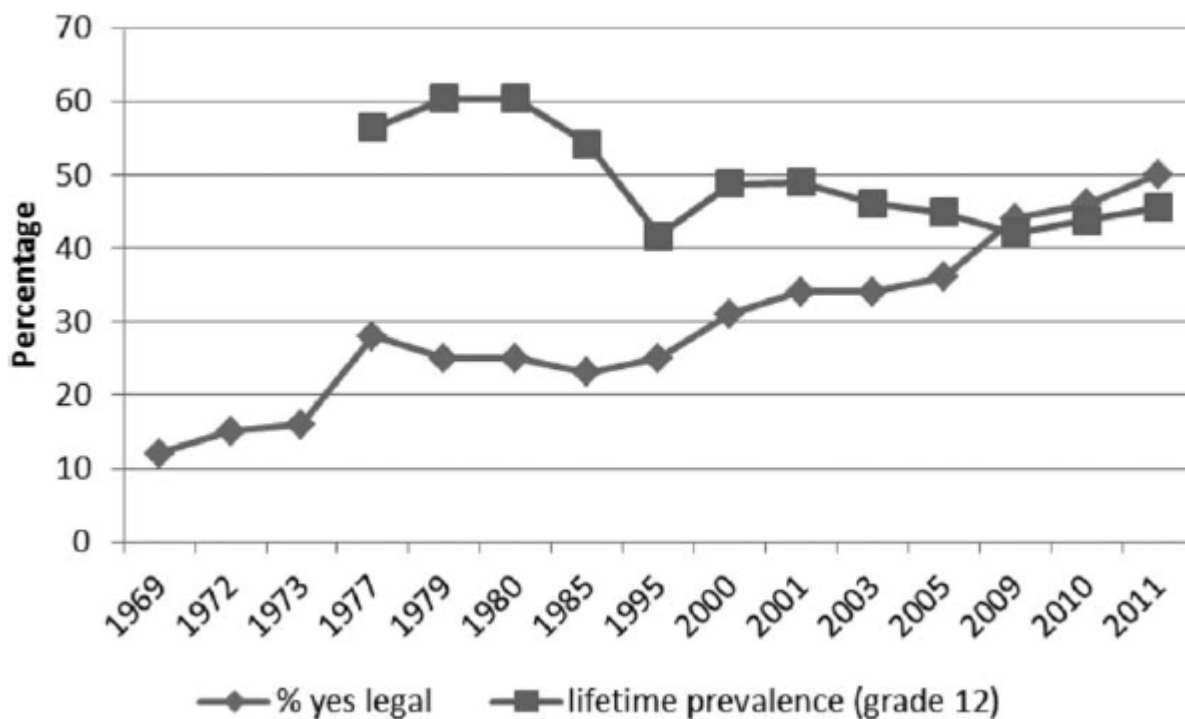
- Spreminja se odnos do konoplje (v ZDA, LA, EU) / primer Bolivije;
- Narašča nezadovoljstvo s prepovedjo konoplje, nezadovoljstvo tudi z dekriminizacijo;
- Širjenje zakonov o medicinski konoplji (ZDA) - verjetno se s tem povečuje nezadovoljstvo zaradi regulacije???
- Nenadna, nepričakovana legalizacija konoplje v ZDA - štiri (zvezne) države v ZDA, že legalizirale (Kalifornija verjetno v 2016);
- Strokovnjaki (naša generacija) še nekaj let nazaj bili prepričani, da do tega ne bo prišlo še vrsto let...;
- 40 let je naraščala podpora legalizaciji konoplje v ZDA – Gallup - smo presenečeni?
- Toda posest in prodaja konoplje sta še vedno nezakoniti v ZDA na zvezni ravni.

ZDA - konoplja

(U) MAP 13. CURRENT MARIJUANA LEGAL STATUS – OCTOBER 2015

ZDA – dolgoletni trend višanja podpore legalizaciji konoplje – vir: Gallup

Nekateri generalizirani podatki

- Uporaba konoplje narašča, s kakšnim deležem, dnevno količino, vsebnostjo THC;
- Več sprejemov v programe zdravljenja odvisnosti zaradi konoplje v svetu in pri nas;
- Narašča potentnost (THC) konoplje - ali je povečano število iskalcev pomoči zaradi težav s konopljo povezano z višjo vsebnostjo THC v konoplji?
- Kriminalizacija uporabnikov drog na splošno (posebej uporabnikov konoplje) ni bila nikoli intenzivna;
- V javnosti (medijih) prevladujejo sporočila o zdravstveni vrednosti konoplje - kljub pomanjkanju znanstveno-raziskovalne baze;
- Politične razprave na splošno nevidne – o njih govorijo strokovnjaki s političnim/ideološkim jezikom;
- Presenetljivo malo odpora legalizaciji konoplje med ljudmi;
- Visoka politika se o tem še ne izreka – UNGASS 2016.

Zakaj legalizirati nevarno drogo?

Nora Volkow, direktica: National Institute on Drug Abuse

"Dovoljene droge povzročajo največjo obolevnost in umrljivost v ZDA. Veliko več ljudi umre zaradi tobaka, kot od vseh prepovedanih drog skupaj. Veliko več ljudi umre zaradi alkohola, kot od vseh prepovedanih drog skupaj. In to ne zato, ker sta bolj nevarni ali zasvojljivi. Sploh ne - sta manj nevarni. To je zato, ker sta zakoniti. . . ."

Legalizacija ustvarja veliko večjo izpostavljenost ljudi in s tem tudi negativne posledice, ki se bodo pojavile. „In zato vedno pravim, si kot država lahko privoščimo, da imamo še tretjo legalno drogo? "Vemo, stroški so z zdravljenjem, stroški so s prometnimi nesrečami, izgubljeno produktivnostjo,"

"Če pogledate podatke ... stroški, povezani z drogami v ZDA, ki so velikanski, so posledica predvsem dovoljenih drog, ker so tako dostopne. Z legalizacijo konoplje se bodo negativne posledice in stroški nemudoma povečali."

Konoplja

Opozoriti je treba na 148. člen Zakona o zdravilih (Uradni list RS, št. [17/14](#)), ki v drugem odstavku določa, da je v širši javnosti prepovedano oglaševanje zdravil, ki vsebujejo psihotropne ali narkotične snovi iz mednarodnih konvencij, kakor sta Enotna konvencija Združenih narodov o mamilih iz leta 1961 in Konvencija Združenih narodov o psihotropnih snoveh iz leta 1971 in zdravila iz predpisa, ki ureja razvrščanje prepovedanih drog.

Konoplja po omenjenih mednarodnih konvencijah spada med prepovedane droge.

Podlaga za takšno prepoved je Evropska direktiva o medicinskih izdelkih (Medicinal products Directive 2001/83/EC, Art.88).

Nekateri trendi v EU in LA

(rekreativna raba konoplje)

- V nekaterih državah so določene mejne količine droge (največkrat konoplje) za osebno rabo (PT, D, NL, BE, UK, DE, RS), v drugih so presoje in odločitve, brez jasnih zakonskih določil, prepuščene organom odkrivanja in pregona;
- Nekatero evropsko državo po nareku konvencij že posest manjše količine droge obravnavajo kot kaznivo dejanje (HU, PL, RO, BG);
- HU - posedovanje več kot 20 gramov THC pomeni možnost povečanja kazni iz 2-8 let na 5-20 let;
- Na Danskem, Finskem, v Španiji in Avstriji so kazni strožje, ko se zasežene količine pričnejo meriti v kilogramih (ne več gramih). Tako je v Avstriji kazen strožja, če količina posedovane droge preseže 300 gramov THC, v Španiji, če količina preseže 2,5 kilograma in na Danskem, če preseže 10 kilogramov.
- **Nizozemska:** Prodaja, proizvodnja in posedovanje do 30 g konoplje se kaznuje z zaporom enega meseca in / ali denarno kazen v višini 3 350 €, za več kot 5 rastlin

Nekateri trendi v LA - Urugvaj

(rekreativna raba konoplje)

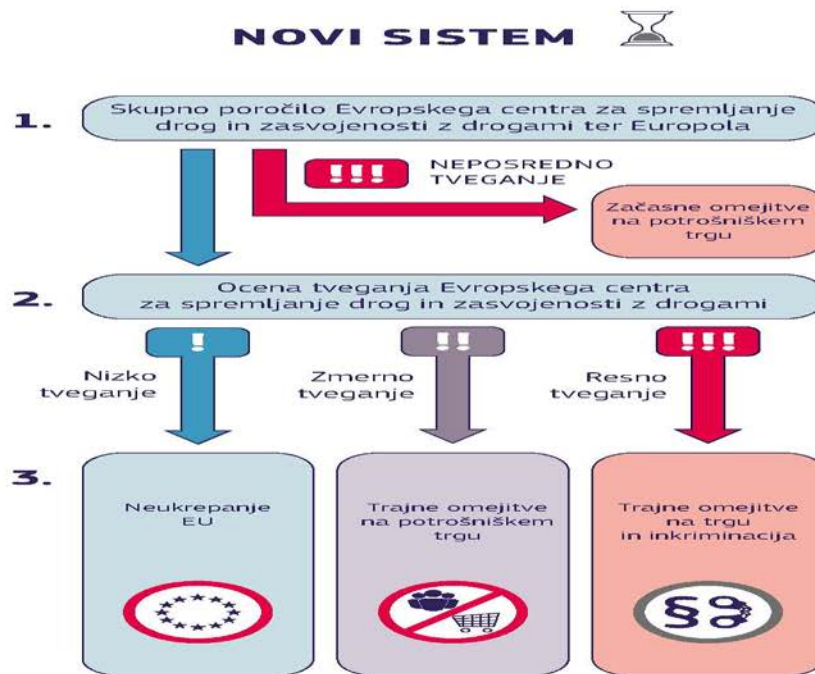
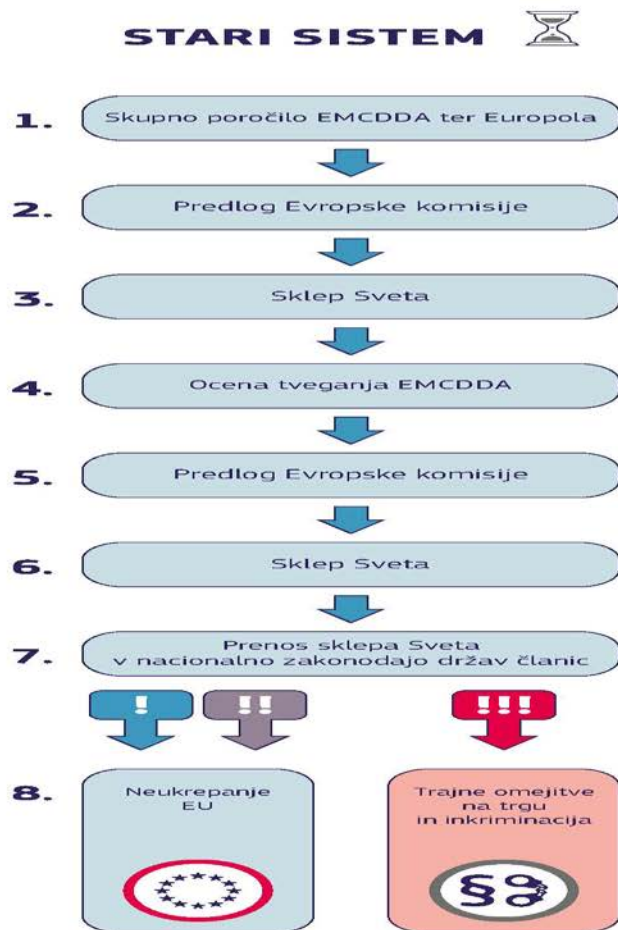
- Julija 2013 je Urugvajski parlament potrdil zakon o odpravi prohibicije konoplje;
- S potrditvijo tega zakona, se je ustanovila agencija za konopljo, ki izdaja dovoljenja za proizvodnjo konoplje ter vodi registre za uporabnike: (a) tiste, ki gojijo konopljo za svojo uporabo (do šest rastlin), (b) tiste, ki sodelujejo v kolektivih-klubih (med 15 in 45 članov, ki lahko gojijo v danem trenutku največ 99 rastlin), in (c) tiste, ki kupujejo konopljo v lekarnah (največ 40g na mesec, konopljo proizvede licenciran proizvajalec);
- Zakon ne navaja kriterijev za izdajo dovoljenj, niti podrobnosti glede registrov-npr.: ali je posameznik lahko v vseh, kdaj se lahko registrira (starost, drugi kriteriji?), predvideva pa sankcije za neregistrirano proizvodnjo konoplje.

Nekateri trendi v ZDA

(rekreativna raba konoplje)

	Kolorado	Washington
Prebivalstvo	5,2 milijona	6,9 milijona
Delež uporabnikov konoplje-zadnji mesec (2010-2011)	11%	9,9%
Že uvedena medicinska konoplja	Da	Da
Dovoljena „domača“ proizvodnja“	Do 6 rastlin/odraslega nad 21 let	Ne
Odrasli lahko „ponudi“ konopljo drugemu odraslemu	Ena unča (31g)	Ne
Lokalna skupnost (ne)podeljuje licenco	Da	Ne
Davki	15% državni, 10% drobnoprodajni, + lokalni davki	25% na proizvodnjo, 25% na predelavo, 25% na prodajo + lokalni davek
Število prodajaln	Odvisno od državne in lokalnih politik	V začetku do 334

Nove psihoaktivne snovi – predlog Uredbe/Direktive EU – september 2013

Izjeme so:

- če se uporabljajo za znanstvene raziskave in razvoj
- če se uporabljajo na osnovi druge zakonodaje EU
- če so zdravilne učinkovine
- če se spremenijo v tako obliko, da jih ni mogoče zlorabljati

Razprava

- Če so bile politike na področju drog v EU do leta 2010 med naprednejšimi v svetu (tudi zaradi HIV/AIDS-a), je v zadnjem obdobju zaznati restriktivnejše ukrepe (nazadnje Bolgarija);
- ZDA/LA države prevzemajo pobudo pri konoplji, tudi pri varovanju človekovih pravic (primer Bolivije in nasprotovanje nekaterih najrazvitejših držav sveta ukrepov te države glede kokinih listov-konvencija);
- Politične razprave (OZN, HDG) in različne civilne pobude (USA, EU, RS, FR?) marsikdaj potekajo vsebinsko povsem ločeno ena od druge;
- Kako premostiti razpoko med “uradnim” diskurzom (zakonodajo utemeljeno na konvencijah) in izkušnjo ter percepcijo zlasti mladih in uporabnikov?

Hvala!